

Kasdien

Gegužės Pirmoji
Prasmė nepaseno
Socializmas nesulaikomas
Lenkime pagarbiai galvas

Gegužės Pirmoji yra tarptautinė darbo žmonių solidarumo šventė, šaukianti visų šalių proletarus vienyti kovoje už demokratiją, pažangą, rasinę lygybę, taiką pasaulyje. Kadangi dar nevisur šiai šventei pilietybė pripažinta, ypač reakcinėse šalyse, darbininkams dar reikia už jos laisvę kovoti, demonstruoti ir grumtis.

Ne vienas ir Amerikos pažangūs lietuviai per Gegužės Pirmosios demonstracijas irgi yra ragavę policijos lazdų, pažinęs belangę. Tai buvo tada, kai drauge su Amerikos pažangiaja liaudimi reikėjo kovoti už CIO profsąjungų legalizavimą, kai streikų metu drauge su darbo kolegomis, nežiūrint kokios jie tautybės ar rasės, žygiuodavo piketu eilėse.

Ne vienas pažangietis šiais prisiminimais gali didžiuotis.

Gegužės Pirmosios prasmė nepaseno. Sąmoningoji darbo liaudis ir pasaulyje pažangiosios jėgos Gegužės Pirmosios kovos vėliavą neša iškėlusios taip aukštai, kaip niekad anksčiau. Triuškina imperialistinio kapitalo užsispyrimą nepasiduoti žmonijos vystymosi evoliucijai. Pasaulinės politikos arenoje viskas keičiasi nesulaikomai. Politiniuose horizontuose aušta aušra, atnešanti žmonijai gyvenimą be branduolinių ginklų ir karų!

Pasaulis jau nebe toks, koks buvo prieš keliasdešimt metų. Žmonija vis labiau pradeda naujai mastyti, surasti būdus išeiti iš klystelių ne tiek kapitalo pasaulyje, bet ir socialistiniame pasaulyje, netgi ir mūsų gimtojoje žemėje prie gintarinės Baltijos.

•••••
Gorbačiovo lankymasis Kuboje per visas tas dienas aidėjo visam Žemės kamuoly per satelitus radijo priimtuvuose bei televizorių ekranuose. Reakcinių jėgų lūkesčiai, kad senojo ir naujojo kontinento socializmo vadovai dėl peristroikos susiims už krūtinę, nepasiteisino. Sveikinosi, glebeščiaviavosi, pasirašė draugystės sutartis.

Vadinasi, nėra jėgos, kuri pastotų socializmo plėtojimuisi kelią. Atsisveikinęs Garbočiavas išvyko namo kurti socializmą, pasitelkęs peristroiką ir Glosnost, Fidel Castro liko namie tebekurti, kaip kūrė. Atsisveikindami nepamiršo, kad ir Centro Amerikos regionas turi būti taikos regionu. Ir jis bus toks, nes tiems, kurie regione kursto nesantaiką, žemė slįsta iš po kojų.

•••••
Visa tai yra "visų šalių proletarai vienykitės" — šūkiu pirmakūnų, paruošusių Gegužės Pirmosios kovos vėliavai įsipilietinti prieš šimtą metų pasėkos. Nuo Parvžiaus ko-

SUNKIAUSIA SUPRASTI IR VERTINTI

„Per daug skuba, nieko iš to neišeis“.

Šia citata, kurią paėmiau iš vasario 16 d. „Draugo“, nusakoma Detroito ir jo apylinkių lietuvių požiūris į įvykius Lietuvoje. Tai, žinoma, ne kažkas ypatingo, tačiau įdomu suvokti, kad neretai tie, kam šiuos įvykius ypatingai rūpėtų pagreitinti, anaipol neskuba to daryti. Kažkas juos prilaiko ir tas „kažkas“ yra ar atsargumas, ar suvokimas dalykų, kurie juos nutiekia tokiam supratimui.

Tiesa, autorius, pasirašęs straipsnį kriptonimu „JP“, teisingai pastebi, kad išeiviams nereikėtų pretenduoti į „geriausius ekspertus Lietuvos situacijoje“. Pagaliau, anot jo, kitų Amerikos telkinių lietuviai, žymiai aktyvesni — ruo-

munos tėra 118 metų. Žmonijos istorijoje visiškai trumpas laiko tarpas. Bet kiek per tą trumpą laiką, su 1889 m. iškeltąja Gegužės Pirmosios kovos vėliava laimėta!

Todėl, minėdami Gegužės pirmosios kovos vėliavos 100-ąsias metines pagarbiai lenkime prieš ją savo galvas, prisimindami, kiek daug ji mums davė!

S. J. Jokubka

Pretekstas šių mitingų gerai žinomas. Tai lietuvių kalbos situacijos pagerėjimas Lietuvoje, kitaip tariant, jos gimtojoje žemėje. Lietuvių kalbai suteiktas valstybinės kalbos statusas ir... še tau, bobut, devintinė! Kokia grubi, emociinga, grasinanti reakcija! Kas lietuviui Lietuvoje atrodo taip natūralu, teisinga, neišvengiama, tai kitataičiui Lietuvoje skausmingai užlipa ant nuospaudų. Jis sukliko, pradėjo grasinti. Reikės laiko, kol jis supras, kad tie mitingai yra šurkštus kovos prieš lietuvių tautos garbę aktas. Tauta savo žemėje be savo valstybinės kalbos neturi teisės garbei. Jedinstvininkų dangstymasis internacionaliniais jausmais yra ne daugiau kaip atsikalbėjimai išėjusių pažeminti kitus, net visą lietuvių tautą.

Tą kalbū ne tų įvykių konstatavimui, bet kad per juos būtų geriau suprasta, jog pastarojo meto įvykiai Lietuvos visuomenės nekonsolidavo, o sudraskė ją, sugrupavo. Jie parodė, kas yra kas, ir regime, kiek nemažai grupuočių savo idėjomis ir lozungais nusitakė „užgrobti“ tiesos monopolį. Ne visiems Lietuvoje džiaugsmo atnešė valstybine tapusi Lietuvos trispalvė vėliava, himno teisėmis sugrįžusi V. Kudirkos „Tautiška giesmė“, atgaivinta tautos šventė Vasario 16-oji. Tad manytum, kad ne nuo lubų Detroito lietuvių visuomenė žino apie įvykius Lietuvoje ir dėl jų savaip pergyvena: „Gaudi gaudi tyla ir dažna pastaba — per daug skuba, nieko iš to neišeis“.

Savo paskaitoje dr. Antanas Razmas Detroito kultūros centre mąstė apie išeivijos paramą Lietuvai, labiausiai ją užakcentuodamas valiutos forma: „Padėkime, kol galime. Kokia rizika? Lietuvos veikėjai rizikuoja savo asmenišku likimu — sveikatos ir laisvės netekimu, o mes tik pinigų“.

Ką gi, pinigai dar niekam kišenės nesudraskė. Ir jeigu jie vienaip ar kitaip įkris į Sąjūdžio kišenę, tai jau ne tuščioje. Joje sukrautos nemažos sumos iš Lietuvos žmonių aukų. Bet pirmiausiai dėkui dr. Antanui Razmai, kad jis „ragino kuo daugiau lankyti Lietuvą, nes visi yra laukiami — jaunimas ir vyresnieji“. Kvietė būti „vienybėje su tauta: suprasti, vertinti jų darbus ir pastangas“.

Tai, beje, žymiai brangiau negu 250 tūkst. dolerių, kuriuos per vą jų „Dovana Lietuvai 1989 metams“ užsimojo surinkti Amerikos lietuviai. Ir net ne tik brangiau, bet ir sunkiau. Ypatingai sunku suprasti ir vertinti, pagal tai pasistengti būti žmonėmis, kurie pagal išgales saugotų, kad sunkus Lietuvos darbas nebūtų gadinamas.

Pr. Sklėrius

Trumpai

Kovo 11-13 dienomis New Yorke įvyko konferencija amerikiečių arabų ir amerikiečių žydų. Konferencijoje kalbėjo ir Izraelio parlamento deputatas Shulamit Aloni. J's pasakė: „Mes palestiniečiai ir izraeliečiai vieni kitus suprantame daug daugiau negu JAV“.

šia demonstracijas, rašo didžiajai spaudai, spausdinta nuotraukas, komentuoja įvykius ir t. t. Kaip tam tikrą politinį įvykį Detroito apylinkės lietuvių gyvenime jis vertina PLB valdybos pirmininko Vytauto Bieliausko atsilankymą. „Drauge“ pacituota iš jo kalbos, kad „Lietuvoje tikima atgimimo tikrumu, didelių pastangų prasmingumu ir šviesia Lietuvos ateitimi...“

Manome, kad šiais Vyt. Bieliausko žodžiais abejoti nereikėtų. Bet koks judėjimas neatsiranda, be tikėjimo. Tačiau dabar tikrai nereikėtų užmiršti, kad Lietuva atsiderusi nevienalyčio judėjimo glėbyje. Nereti atvejai, kai jos visuomenės įvairūs judėjimai sueina kaktomuša. Atsitrenkę vienas į kitą, praranda ne tik jėgą, bet ir savitvardą. Pirmiausia tas pasakytina apie Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdį ir „Jedinstvą“. Sąjūdis stengiasi ignoruoti „Jedinstvą“ net ir po jos daugiataukstantinio mitingo prie Sporto rūmų. Skelbtoji amžina tarybinių tautų draugystė ten, kaip niekad anksčiau, akivaizdžiai polarizavosi į dvi skirtingas, konfrontuojančias jėgas. Ar galima šito nepaisyti? Gilesniems apmąstymams medžiagos pateikė netrukus įvykęs jedinstvininkų mitingas Klaipėdoje.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

JAV lietuviai pažangiečiai irgi už tokią Lietuvą

Siemet, kovo 18 dienos savaitraštyje "Literatūra ir menas" yra Alfredo Guščiaus straipsnis "Pertvarka — intelektualinis perversmas". Straipsnyje autorius rašytojų susirinkime, skirtame Lietuvos KP CK septynioliktajam plenumui vykusiame kovo 6 dieną skaitytojams perduoda šešių rašytojų kalbas.

Kaip žinia, rašytojai yra žmonių protų inžinieriai. Jų visų šešių kalbos įdomios, ir yra kai ko įsidėmėti. Tačiau įdomiausia ir protingiausia, tai rašlaus Juozo Baltušio. Jo kalba JAV pažangiesiems lietuviams priimtinausia.

Štai ką Juozas Baltušis tame susirinkime pasakė:

"Savo gyvenime teko 7 metus pabūti po caro vėliava — 20 metų po Smetonos vėliava, paskui 40 metų po raudona vėliava, dabar vėl pastatė po trispalve. Tačiau ne vėliavų spalvos — esmė. Ne vėliavos lemia tautų ir žmonių likimą. Ir ne taip svarbu, kokios charakteristikos man klijuojamos. Aš ne prieš Sąjūdį, ne kartą esu jį užtaręs už naują mąstymą, ekonomikos trūkumų, ekologijos krašto padėties kritiką. Tarp jų yra dorų žmonių. Bet nepritariu Sąjūdžio pastangų restauruoti buvusią Lietuvą iki 1940 metų. Nepritariu pastangoms idealizuoti tą Lietuvą. Ar teko jiems bernauti, matyti tų dienų gyvenimą be perspektyvos? Argi nebuvo klasinio susiskirstymo, fašistinio perversmo? Taip, tada buvo įsteigtas universitetas, buvo įvairi spauda, buvo leidžiamos knygos. Tačiau tada išaugo ir daug pažangių rašytojų, kūrėsi pažangios organizacijos. O atgaiviname militaristinę skautų sąjungą. Kodėl nutylime pažangių organizacijų patirtį?"

Buvo tada ir varžytynės, bėgimas nuo skurdo į užsienį. Aš noriu Lietuvos geresnės, pažangesnės, negaliu susitaikyti su stalinizmu, brežnevizmu. Mačiau savo gyvenime, kaip tūkstantinės minios sveikino Nepriklausomą Lietuvą. O 1940 metais, įžengus tarybinei kariuomenei, taip pat buvo gelės, tūkstantiniai mitingai. Tuo metu stalinistinės tragedijos niekas nelaukė, nesitikėjo. Šiandien noriu, kad Lietuva surastų tikrą ir teisingą kelią. Visa Lietuva — su Klaipėdos kraštu, Vilniumi".

Amerikos pažangieji lietuviai irgi esame už geresnę ir pažangesnę Lietuvą, nesusitaikantią su stalinizmu bei brežnevizmu. Irgi norime, kad vieton militarinės skautų sąjungos ir kitokių ekstremistinių, organizuotų pažangiosios organizacijos, siekiančios kraštui ir žmonėms kultūrinio ir ekonominio gerbūvio, kad nereiktų pas buožes bernauti, nereiktų emigruoti į užsienį ieškoti didesnio duonos kėsnio, kad už pažangesnį žodį žmonių nesodintų į kalėjimus, kad neverstų tėvų savo vaikus krikštyti bažnyčiose...

Už tokią Lietuvą ne tik Amerikos pažangieji lietuviai, už tokią Lietuvą kiekvienas doras Amerikos lietuvis.

SUSIBŪRĖ LIETUVOS ORNITOLOGAI

— Koks buvo tikslas įkurti Lietuvos ornitologų draugiją? — paklausia Vilniaus universiteto mokslininką, vieną knygos „TSRS paukščiai“ autorių Arvydą Liutkų.

— Tai vienyti visus, besidominčius paukščiais ir norinčius, kad giesmininkų pasaulis išliktų greta žmogaus mūsų planetoje, kurią, deja, labai greitai keičia žmogaus ūkinė veikla.

Žinoma, Lietuvos ornitologai yra nemažai nuveikę. Vien per praėjusius metus įkurta keletas naujų teritorijų, kuriose saugomi retų rūšių paukščiai, Ventės rage įkurta ornitologijos stotis, kuri rūpinasi praskrendančių paukščių ramybe ir jų moksliniais tyrimais, tačiau tai arba atskirų organizacijų, arba kelių entuziastų rūpesčio dėka. Todėl į Tado Ivanausko zoologijos muziejų susirinkę Respublikos ornitologai kaip tik ir akcentavo svarbiausią aplinkybę — draugija bus juridinis asmuo, kuris gales žymiai daugiau nuveikti gamtos apsaugos srityje, pateikti mokslines rekomendacijas, pakovoti dėl menkaverčių projektų, kurie pažeistų vertingus gamtos biotopus.

2

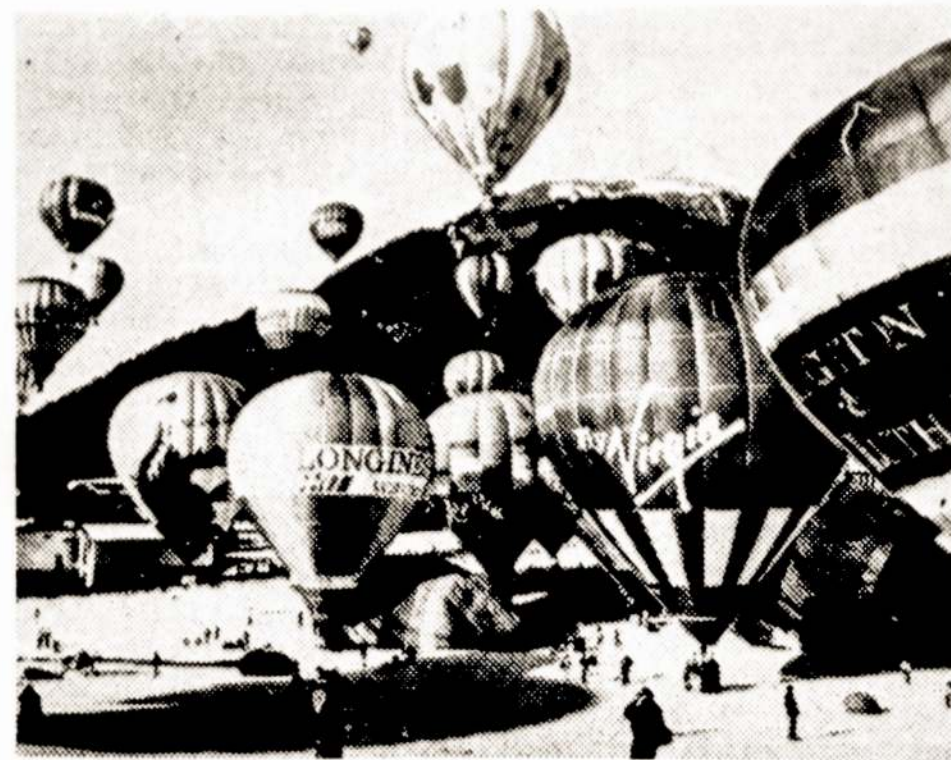
Dauguma draugijos narių mėgėjai: moksleiviai, studentai, tarnautojai, tačiau joje ir gausus mokslininkų būrys, kuris duos toną jos veiklai. Reikalingi ir vieni, ir kiti: jei pirmiesiems paukščių stebėjimas — tai malonus laisvalaikio praleidimas, tai profesionalams šis dalykas — nelengvas darbas. Entuziastai kartu su jais dalyvauja ekspedicijose, bendruose tyrimuose, bus leidžiami ornitologų draugijos leidiniai.

Kazimieras Papelkis

TRUMPAI

— Daugiau kaip 100 žymių dvasininkų, daugiausia afroamerikiečių, pradėjo kampaniją, kad prezidento Bush administracija nutrauktų tiekiamą paramos Angolos UNITA partizanams, kovojantiems prieš socialistinę Angolos vyriausybę.

Jesse Jackson demokratų partijos lyderių komisijoje apeliavo, kad demokratai pradėtų vienytis 1992 metų rinkimams laimėti.

Sato D'Okso (Šveicarija) kalnų kurorte buvo surengtas oro balionų festivalis, kuriame dalyvavo 60 šio neįprasto poilsio mėgėjų iš daugelio Vakarų Europos šalių. Nuotraukoje: įvykių centre.

Kelston—TASS-o nuotrauka

LIETUVOS RESPUBLIKOS ORDINAI, MEDALIAI, ŽENKLELIAI (1918-1940)

Eksponuojami Vilniuje, Taikos mėsos dailės muziejuje. Tai — pirmoji tokio pobūdžio paroda pokarinėje Lietuvoje. Parodos pagrindą sudaro Lietuvos TSR nusipelnusio kultūros švietimo darbuotojo Algimanto Astiko kolekcijos.

TRUPUTIS ISTORIJS

Faleristikos užuomazgos, kaip pasakoja vienas iš parodos stendų, siekia senuosius antikos laikus. Jau Graikijoje kariai už pasižymėjimus mūšiuose būdavo apdovanojami apskritais ar pusemėnuli formos įvairaus dydžio skydais. Iš pradžių juos kabindavo arkliams ant krūtinės, vėliau, iki 10—15 cm skersmens sumažintus šiuos skydus kariai emė kabinti sau ant krūtinės. Mat čia jie būdavo geriau matyti. Senovės Graikijoje tokie apdovanojimai būdavo vadinami „ta falera“.

Romėnai, perėmę šį paprotį iš graikų, pavadinimą transkribavo į „phalera“, o iki mūsų dienų jis virto „faleristika“ — mokslu apie ordinus, medalius ir ženklus.

XIV a. kuriais pasaulietiški ordina, kurie tarnauja feodalams kaip karinė jėga. Brolybės vardan, kaip padėką už nuopelnus ordina suteikdavo savo ženklą ne jų nariui. Kartu atsirado paprotys šalia stambių dovanų — žemių, pinigų, dvarų ir kitokių vertybių — dovanoti ir savo karališkąjį ar valdovo ženklą. Iš čia ir kilo ordino — kaip žymens už nuopelnus — pavadinimas.

Vieni pirmųjų tokių apdovanojimų žinomi jau XI—XII a. Ispanijoje ir Portugalijoje. Rusijoje pirmąjį — Andrejaus Pervozvanovo — ordina 1698 m. įsteigė Petras I. Lietuvoje pirmuoju ordino reikia laikyti Lietuvos—Lenkijos valstybės Baltojo Erelio ordina, kurį 1706 m. įsteigė Augustas II.

Grynai lietuviškos faleristikos (su tekstu lietuvių kalba) pradininku, matyt, reiktų laikyti M. Valančiaus rūpesčiu 1858 m. išleista ženklių „Atminimas įvedima blai-vystės“.

PARODOS STENDAI PASAKOJA

Iš viso parodoje yra 18 stendų, kuriuose eksponuojami įvairūs Lietuvos Respublikos 1918—1940 m. ordina, medaliai ir ženkleliai. Pastarųjų tuo laikotarpiu buvo leista labai įvairių, net tikslaus jų skaičiaus iki šiolei nustatyti nemanoma. Parodoje eksponuojami sporto, mokyklų, įvairių organizacijų (skautų, šaulių), religiniai, proginiai, užsienio lietuvių ženkleliai. Apdovanojimai Lietuvoje buvo ne vien tik vyriausybės rankose. Juos turėjo ir stambios orga-

nizacijos.

Valstybinių ordinų būta trijų. Tai: Vyčio kryžiaus ordinas, Vytauto Didžiojo ordinas ir Gedimino ordinas.

Vyčio kryžiaus ordinas buvo įsteigtas 1918 m. ir vadinosi Vyties kryžiumi. 1927 m. jis pavadintas Vyties kryžiaus ordinu, o nuo 1930 m. — Vyčio kryžiaus ordinu. Iš pradžių jis buvo trijų laipsnių, o nuo 1930 m. penkių. Kareiviams 1930 m. įvestas atskiras trijų laipsnių Vyčio kryžius, o iki tol jie galėjo pelnyti tik antro ir trečio laipsnių apdovanojimus. 1919 m. laidos ženklai buvo žalvariniai, 1927 m. — sidabriniai, o 1930 m. — emaliuoti.

Vytauto Didžiojo ordinas įsteigtas 1930 m. penkių laipsnių. Kartu buvo įsteigtas ir ordino trijų laipsnių medalis, kuris buvo su kardais ir be kardų. Ordinas turėjo skirtingas pirmo ir antro laipsnio žvaigždes. Aukščiausias ordino laipsnis — ordinas su aukso grandine ir aukso žvaigžde.

Gedimino ordinas buvo įsteigtas 1928 m. Jis buvo vienpusis (antroji pusė be emalio), turėjo keturis laipsnius, kiekvieno laipsnio ženklas buvo skirtingo dydžio. 1939 m. ordinas buvo pertvarkytas į penkis laipsnius, ženklai — dviejų dydžių, emaliuoti iš abiejų pusių. 1930 m. buvo įsteigtas ir trijų laipsnių ordino medalis.

Medalių stende eksponuojami visi 1918—1940 m. vyriausybinių medalių: Savanorių (1928 m.), Nepriklausomybės (1928 m.), Užsantių gelbėjimo kryžius (1930 m.), Šaulių žvaigždė (1930 m.), taip pat karo lakūnų Plieno sparnai, apdovanojimai už gerą šaudymą ir berečių pavyzdžiai.

TRUMPAI APIE KOLEKCIJOS AUTORIŲ

Didžioji dauguma šios parodos eksponatų priklauso Algimantui Astikui. Kolekcionierius gimė 1929 m. Kaune. Iš pradžių rinko tik pašto ženklus, vėliau — monetas, medalius, ordinus, ženklelius. Jaunatviškas kolekcionavimo pomėgis ilgainiui peraugo į rimtą domėjimąsi.

A. Astikas jau yra surengęs keturias savo kolekcijos parodas Vilniuje ir Kaune. 1987 m. Maskvoje. Visasąjunginėje liaudies ūkio pasiekimų parodoje, jo kolekcija buvo apdovanojama aukso medaliu.

Arnas Norvaiša

Didieji žmonės — išdidus, ma-
žieji — pasipūtė. D. Baironas

Geriau nepasakyti visko, negu
pasakyti per daug. L. Tolstojus

Vilnis, 1989 m. balandžio 27 d.

Žmonės ir datos

GEGUŽES 18 DIENA
PRIEŠ 65 METUS

gimė 16-osios Lietuviškosios divizijos kovotojas Viktoras Jacenevičius. Jo gimtinė — Leningradas. Savanoriu išėjo į karą prieš hitlerinius grobikus ir nuo 1942-ųjų metų buvo divizijos karys. Tarybų Sąjungos Didvyris Vaclovas Bernotėnas, tarnavęs viename pulke su Viktoru, savo atsiminimuose piešė tokį jo paveikslą: „Tylus, kuklus, nemėgstantis skambiomis frazėmis reikšti savo jausmų... Kiekvieną laisvą valandėlę skyrė knygai“. 1943-aisiais metais Viktoras Jacenevičius jau dalyvavo mūšiuose su hitlerininkais. Tų pačių metų liepos 5 dieną prasidėjo istorinis Kursko lanko mūšis. Į šį mūšį Oriolo žemėje įsijungė ir 16-oji Lietuviškoji divizija. Tą dieną, siaučiant nepaprastai stipriai artillerijos ugniai, Viktoras Jacenevičius vėl ir vėl taisė nutrauktą telefono ryšį. Kai hitlerininkai pradėjo ataką Semidvorikų kaimo kryptimi, jis buvo prie telefono aparato ir teikė vadovybei informaciją. Ir sužeistas jis nepasitraukė nuo telefono, kol neteko sąmonės. Jėgos buvo nelygios ir kariai turėjo pasitraukti, nepastebėdami Viktoro... Išsigelbėti jam nepavyko. Fašistai sučiupo atgavusį sąmonę karį ir reikalavo iš jo žinių apie kovinį divizijos pajėgumą. Penkias valandas hitlerininkai žiauriai kankino 20-metį jaunuolį, paskiau pakorė jį galva žemyn ir po juo sukūrė laužą. Kai tarybiniai kariai išvadavo Semidvorikus, rado suanglėjusį Viktoro lavoną. Paslapčių jis neišdavė. Viktorui Jacenevičiui buvo suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas. Oriolo srities Glazunovkos miesto centre jam pastatytas paminklinis biustas, kurio papėdėje visada daug gėlių.

GEGUŽES 18 DIENA
PRIEŠ 70 METŲ

gimė Didžiojo Tėvynės karo dalyvis, dainininkas ir pedagogas Vladas Kavoliūnas. Jis buvo Vilniaus akademio operos ir baletu teatro, Filharmonijos solistas, dirbo pedagoginį darbą J. Tallat-Kelpšos aukštesniojoje muzikos mokykloje. Parašė monografiją apie K. Petrauską, knygą „Dainavimo meno pagrindai“, bendradarbiavo spaudoje.

Karo prieš hitlerinius grobikus pradžioje Vladas Kavoliūnas kovėsi prie Nevelio, Velikije Lukų. Vėliau tarnavo 16-ojoje Lietuviškojoje divizijoje būrio, kuopos vadu. Frontu įspūdžius jis atkūrė beletristiniuose kūriniuose: apsakymuose, novelėse, apybraižose. Išleistas jo knygelės „Rūšių dienų žygiai“, „Apkasų vėjas“. Tarsi metraštininkas jis čia piešia kraupius karo vaizdus... Štai vienas iš jų:

„Žvarbi Rusijos žiema. Be atodūso dunda artilerijos griaustinis. Kaukia minos, spiegia bombos. Čerškia, trata automatai, kulkos, vaidžiai. Siurpia kaukdami, taškdami pūsnis dumia tankai... Viskas verda, dreba, gaudžia plieno, ugnies, mirties chaose... Fašistai kaip įmiršę žvėrys bet kokiu kaina pasiryžę sulaukyti tarybinių dalinių puolimą. Smilksta degėsiuose Aleksejevkos, Nagornos, Petrovkos kaimai. Nei pūga, nei ugnis, nei apkasai, jokia priešų jėga negali sulaukyti lietuviškojo junginio puolimo. Žiemos mūšiuose Oriolo laukuose krito leitenantai Vaznelis, Zolnierius, Mackevičius, Kacas, Putrimas, kapitonas Zdanavičius, eiliniai Birutė Karosienė, Daunys, šimtai šaunių, drąsių Lietuvos sūnų ir dukrų...“

Mirė Vladas Kavoliūnas 1974 Vilnis, 1989 m. balandžio 27 d.

GEGUŽES 23 DIENA
PRIEŠ 75 METUS

gimė gydytojas, vaikų ligų specialistas Petras Baublys. Jis mokėsi Kauno universitete ir jame dirbo vaikų ligų katedros asistentu. Jo dora ir sąžiningumas, žmogiškumas ypač išryškėjo hitlerinės okupacijos metais. Tada jis dirbo Kauno kūdikių namų direktoriumi ir išgelbėjo nemažą vaikų, kurių tėvai slapstėsi arba hitlerininkų buvo nužudyti. Pokario metais Petras Baublys pradėjo dirbti Vilniaus universitete, vienu metu — jis vyriausiasis Lietuvos pediatras. Petras Baublys labai rūpinosi, kad gerėtų Lietuvos vaikų sveikatos apsauga, padėjo kelti gydytojų pediatrių kvalifikaciją, gerinti sanitarinį švietimą. Yra išleides knygų medicinos klausimais.

Mirė Petras Baublys 1973 metais.

GEGUŽES 24 DIENA
PRIEŠ 90 METŲ

gimė pasipriešinimo hitleriniams okupantams dalyvis Vincas Labanauskas. Iki 1939 metų jis tarnavo Lietuvos kariuomenėje, dalyvavo visuomeniniame gyvenime. Už darbininkų streiko organizavimą 1939 metais buvo nubastas kalėti. Ypač aktyviai Vincas Labanauskas įsijungė į antifašistinę veiklą hitlerinės okupacijos metais. Jis buvo vienas iš antifašistinės organizacijos — Lietuvos išlaisvinimo sąjungos kūrėjų, jos komiteto narys. Spausdino antifašistinę literatūrą, rūpinosi ginklais, tvarkė organizacijos kasą. Jo bute vykdavo pogrindininkų pasitarimai. 1943 metų birželio mėnesį Vincas Labanauskas buvo suimtas ir nužudytas.

GEGUŽES 30 DIENA
PRIEŠ 90 METŲ

Marijampolėje gimė lietuvių aktorė Nelė Vosyliūtė-Dauguvietienė. Ji mokėsi Voroneže, Maskvoje. 1919 metais Vilniuje tarnavo tarybinėse įstaigose, po to vaidino Tautos ir „Vilkolakio“ teatruose, Valstybės teatre, po karo — Vilniaus akademio teatro aktorė. N. Vosyliūtė-Dauguvietienė sukūrė apie 200 vaidmenų. Kaip liudija teatrologai, jos vaidyba buvo temperamentinga ir išraiškinga.

GEGUŽES 30 DIENA
PRIEŠ 380 METŲ

gimė lietuvių kalbininkas Danielius Kleinas, kurio darbai turėjo nemažą reikšmę sprendžiant literatūrinės lietuvių kalbos, jos stiliaus klausimus. Tarybų Lietuvos Mokslų Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto išleistoje „Lietuvių literatūros istorijoje“ rašoma:

„Būdamas gerai išsilavinęs, mokėdamas keletą antikinių ir naujųjų kalbų, Kleinas lotynų kalba parašė ir išleido „Lietuvių kalbos gramatiką“. Tai pirmoji mus pasiekusi spausdinta lietuvių kalbos gramatika. Knygos prakalboje autorius paskelbė programines mintis. Sugriovęs priešų teiginius, kad lietuvių kalba esanti „sumaišyta ir netvarkinga“, kad joje vyrauja tarminis chaosas, Kleinas kvietė „išradingomis taisyklėmis... nuvalyti tą purvą, kuriuo ji taip ilgai buvo aptaškota“ ir pasiekti, kad ji „džiugintų mus visus savo blizgėjimu“. Rūpestingai parašyta Kleino gramatika žymiai prisidėjo prie aukštaičių vakariečių tarmės iškelimo lietuvių bendrinės (literatūrinės) kalbos pagrindu. Jo knyga plačiai naudojosi vėles-

LAISVA TEMA ARBA SUSITIKIMAI CITATOSE

Teresė Pažūsiene:

● Tiesa ne visuomet gieda choro lūpomis.

● Mes esame tokie, kokius leidome iš savęs padaryti, būsim tokiais, kokiais tapti pajėgsime.

● „Aš — lietuvis“. „Tu — lietuvis“. Neretai tai skamba su potekste — mes geri vien todėl, kad mes — lietuviai. Glosto ausį? Galbūt... Bet ar ne geriau, kai tautos vardą su pagarba ištaria kitatautis?

Irmija Zaksas:

● Būtų neteisinga teigti, kad tiek teorinis ateizmas, tiek politika religijos atžvilgiu, ateizmo praktika praeityje nepadarė klaidų. Rimta mokslinio ateizmo klaida, kurios neišvengė ir šių eilučių autorius, galima laikyti tik neigiamą religijos vaidmens vertinimą tiek praeityje, tiek ir socialistinėje visuomenėje.

● Vienas iš pagrindinių ateizmo principų yra pagarba tikintiesiems. Vienintelis ateistinio auklėjimo metodas yra įtikinėjimas, o ne prievarta, ne administravimas.

● Gyvenime tikintieji ir ateistai sprendžia daugelį bendrų tikslų, bendrų uždavinių. Skaldyti visuomenę į tikinčiuosius ir ateistus beprasmiška ir žalinga.

Vladimiras Berlozovas:

● Regis, visoms tautoms Lietuvoje yra darbo ir duonos, ir dangaus mėlynės užtenka. Bet, kaip rodo gyvenimas, nėra paprasta kartais tą įrodyti.

● Ką gali pažadėti žmonėms, kai jiems buvę valdžios vyrai yra daug žadėję, tačiau savo žodžio netesėję. Juk geriau patikės pažadais to, kuris tik šiandien į valdžią taiko.

Zlignas Simonaitis:

● Manau, svarbiausias klausimas, ne kokias klasei priklausai, o kaip atlieki savo darbą. Darbo kokybė — štai visko matas.

nieji šios srities darbininkai. Kleinas išleido ir sutrumpintą savo gramatikos variantą vokiečių kalba; be to, dar rašė vokiečių lietuvių kalbų žodyną, tačiau jis nebuvo išleistas“

PRIEŠ 95 METUS

gimė revoliucinio judėjimo veikėjas Pranas Botyrius.

...Nedidelis, medinis namas Vilniuje, Petro Cvirkos skersgatvyje. Ant sienos, granito lentoje iškalta užrašas: „Šiuose namuose 1918 metų spalio 1 dieną įvyko Lietuvos Komunistų partijos pirmojo suvažiavimo pirmasis posėdis“. Dabar tai LKP pirmojo suvažiavimo namas-muziejus. Suvažiavime dalyvavo 34 delegatai. Tarp jų buvo ir suvalkietis Pranas Botyrius. Į revoliucinę veiklą jis įsitraukė 1918-aisiais metais, tada įstojo ir į Lietuvos Komunistų partiją. Vėliau jis persikėlė į Kauną ir dirbo Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto ryšininku. Dažnai anksti rytais iš Kauno Jurbarko link nudardėdavo juodu arkliuku pakinkytas vežimas. Ne viena valanda kelio nuo Jurbarko iki Kauno. Užtekdavo Pranui Botyriui laiko pasvarstyti, kaip geriau atlikti pavestą užduotį. Ne vieną kartą buvo pravažiauta šiuo keliu, gabenta į Kauną komunistinės literatūros. Kartą buvo suimtas ir nuteistas tris metus kalėti Grįžęs iš kalėjimo gyveno Vilkaiviškio apskrityje, palaikė ryšius su LKP.

Mirė Pranas Botyrius 1955 metais.

● Persitvarkymas turi prasidėti nuo savęs, kiekvienam nuo savęs. Be jo nebus nei geros duonos, nei gero peilio jai atpjauti.

Vanda Bogušienė:

● Dialogas — tai pasikalbėjimas argumentuotai ieškant sprendimų. Dialogas, tai išmintingųjų kelias. Jame negali būti įžeidimų ir kaltinimų, nes grįstas jis dvasine kultūra. Kaip gaila, kad daugelis dar tuo keliu nesugebame eiti. Suprantama, taraniskas kelias paprastesnis. Bet jis — ne į kalną.

Todėl kiekvienas savo kasdieniniuose ryšiuose ieškotime žmogiškumo versmų. Mes dar ne viską galime, bet jau žinome, kaip iškuopti aplinką, nuskaidrinti orą ir vandenį. O kaip išgryninti savo dvasią ir ją sustiprinti?

Antanass Būdvytis:

● Nesunku pastebėti, kad į kalnų suolą varomi vyresni, o už teisėjų stalo — jaunimas. Ne ką tokiam padalijimui prikiši. Juk negalėjo anais laikais apsiriktis tas, kuriam ūsai dar nedugo.

● Žmonės ne gelžbetoniniai stulpai — į vieną eilę nesurikiuosi.

● Ateityje žemės ūkis neturėtų būti panašus į senovišką laivą prirakintais vergais — irkluotojais. Jam reikalingi mąstantys, savo vertę žinantys padėties šeimininkai.

Leonas Jankauskas:

● Aš už Sąjūdį. Bet kai sąjūdis imasi diktatūros — aš prieš. Žmogus turi būti laisvas. Nesvarbu kas jis — komunistas, sąjūdininkas ar žaliasis. Žmogus turi kalbėti ir elgtis kaip galvoja, bet je Sąjūdžio vardu kalbės, o kitas ne negalvodamas daro — ta ne drausmė, o vergovė. Iš jos vi si turime išsilaisvinti... Ir aš norit Lietuvos savarankiškumo. Bet tan yra įvairių kelių. Aš renkuosi tą kuris neatneštų jai skausmo.

Pranas Leonaitis:

● Daug problemų turi kaimo žmogus, norėčiau jam padėti. Jc tiesos sakyme įkūnyta išmintis tai, kas tyliai, ramiai išskenteta.

● Asmenybė — tai ryškus intelektualinis pasaulis. Jis paprasta nesikeičia su žmogaus persėdimu į kitą krėslą.

Rimvydas Jasnavičius:

● Gatvė žmogų išmuša iš pusiausvyros. Šiuo metu labai nepageidautinas ne vienas neatsakingas pareiškimas. Gerbkime kaimyną, gerbkime kito jausmus ir nuomonę. Sugyventi reikia mokėti. Nereikia nei vyresniojo, nei jaunesniojo brolio... Visi mes esame motinų vaikai. Pranašumą turėtų nulemti nebent protas, garbė ir sąžinė.

Petro RAUDUVES ekslibrisas

Kovo 28 dieną Lietuvos TSR Ministrų Tarybos rūmuose Algirdas Brazauskas, Vytautas Astrauskas, Vytautas Sakalauskas, Valerijonas Baltrūnas susitiko su Lietuvos katalikų bažnyčios, Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios, Lietuvos stačiatikių bažnyčios aukštaisiais dvasininkais.

Nuotrauka: Susitikimo metu.

Vladimiro Gulevičiaus nuotr.

Dzūkijos kopos

Kalbant apie kopas, prieš akis paprastai iškyla mūsų gintarinio Baltijos pajūrio kraštovaizdis. Ir retas kas, uogaudamas ar grybaudamas Dzūkijos pušynuose, pagalvoja apie keistoką, samanomis ir kerpėmis apklotą smėlio kalvelių kilmę. Kaip Dzūkijos smėlio lygumose atsirado kopos? Vietiniai gyventojai šias įdomias reljefo formas tiesiog smėlio kalneliais vadina. Nė vienas, ilgesnį amžlį čia nugyvenęs dzūkas ar dzūkė išsigudrino net kelių miškuose tais kalneliais matuoti. Girdi, iš Marcinkonių į Mančiagirę važiuojant, yra trisdešimt kalvų ir kalniukų. Taigi, dzūkas savo kalnelių kopomis nevadina. O užsimink tu jam apie tai — šyptels į usą: čia, girdi, jūrą buvus, to jau niekas neprisimena...

Taigi mes įpratę kopas su jūra sieti. O iš tikrųjų jas tikrų greičiau vėjo dukromis vadinti. Mat jūra jūružė kopoms tik žaliavą — smėlį teikia. Bet ne tik jūros bangos smėlynus kuria. Lietuvos papčiuose ir paežeriuose smėlio papildimus upės ir ežerai sunėša. Nemažų smėlio plotų paliko kitados sruvenę ledynų tirpimo vandenys. Visi smėlingi plotai, nesvarbu kokios kilmės, jeigu tik jie nesuspėja išsiaiš užaugti augalija ir yra pakankamai sausi, būtinai anksčiau ar vėliau tampa vėjui paklusnūs. Tokiuose smėlynuose vėjas pasijunta pilnateisiu šeimininku ir pradeda rodyti, ką tik jis vienas moka, — šiaušti ir „auginti“ kopas.

Pajūrio kopos visiems žymiai geriau pažįstamos. Čia įprasta matyti balto smėlio pylimus, vienur krūmais bei žole apžėlusius, o kitur — vėjo tebeputomus. Toliau nuo jūros, sausumoje, susibūrusias vadinamąsias žemynines (tarpkontinentines) kopas jau senokai užkariavo augalija. Apaugusios brandžiais pušynais ar mišriu mišku, pasislėpusios po žalsvais samanų ir kerpių kilimais, žemyninės kopos dabar mažai panašios į savo pajūrio seses. Todėl ir kopomis jų nenorima pripažinti.

Žemyninės kopos paplitusios kvarterinio apledėjimo paliestose teritorijose. Jos aptinkamos Šiaurės rytų Vokietijoje (VDR), šiaurės Lenkijos lygumose. Nemaži jų plotai pasitaiko Poleseje, Kamos — Viatkos upių baseinuose. Lietuvoje jų yra Tauragės rajone, Jurbarke, Kazlų Rūdos smėlynuose. Ma-

žniais tokių kopų ploteliais „nulopytos“ Nemuno bei Neris upių terasos, kitų upių slėniai. Ypač gausu žemyninių kopų Dainavos lygumos pietinėje dalyje. Šis geriausiai išsivysčiusių žemyninių kopų masyvas vadinamas dar ir Dzūkijos masyvu.

Didžioji jo dalis nusidriekus kairiojoje Merkio baseino pusėje. Bendras kopų paviršiaus plotas Dainavos lygumoje — apie 900 kvadratinų kilometrų. Masyvas nutisęs 55 kilometrų ruožu nuo Varėnos iki Druskininkų. Toliau jis pereina į kaimyninės Baltarusijos teritoriją. Ruožo plotis labai nevienodas ir svyruoja nuo kelių iki keliolikos kilometrų. Šiauriausias jis yra Šiaurės rytuose, o pietų link ima plati.

Kopas pamatome, tik pravažinę Valkininkus. Abiejose kelio pusėse, čia vienur, čia kitur subluoja asfalto juostos ir priešgaisrinių skynimų perpjauti nedideli smėlio kaubureliai. O piečiau Varėnos prasideda tipiškas kopų kraštovaizdis. Jos kyla ir leidžiasi taisyklingomis bangomis net nuo kelio aiškiai pastebimomis. Tačiau pasilenkę ir atidžiau žemę patyrinėję — vien tik akmenis ir žvirgždą pastebėsime. Vadinasi, tai ne kopos. Kopų smėlis smulkus, vienodas. Kask su kastuvu skersai ar išilgai — visą gūbrį — visur bus tas pats. Tokia ir yra kopų paslaptis.

Kopos, kaip jau minėjome, vėjo kūrinys. Ir supusto jis jas tik iš tokių smiltelių, kurias sugeba ridenti. Pagal smėlio grūdelių dydį galime spręsti, kokio stiprumo vėjas juos sunėšė.

Iš smėlio susidaręs dirvožemis nėra derlingas. Todėl kopų smėlio augalija yra skurdi. Jei sugretintume reljefo žemėlapius ir girininkų miškų plonus, tai pastebėtume beveik idealų miškų ir kopų plotų sutapimą. Ten, kur baigiasi kopų reljefas, baigiasi ir miškas, prasideda dirbama žemė. Šis sutapimas neatsitiktinis. Tai kopų smėlio nederlingumo įrodymas. Užtat žemyninės kopos sėkmingai brandina miškus — dzūkų turtą. Natūrali žemyninių kopų ir miškų simbiozė duoda įvairiapusę naudą: liaudies ūkiui — miško medžiagą, tradicines Dzūkijos gėrybes: vaistažoles, grybus, uogas, turistui ir gamtos mėgėjui — puikų gamtos kampelį, pagaliau mūsų

augantiems miestams — natūralios gamtos atsvarą, garantuojančią ramybę, poilsį, gryną orą. Neabejingi Dzūkijos „kalneliams“ ir Respublikos mokslininkai, kadangi žemyninės kopos, užkonservavusios sudėtingų paleogeografinių sąlygų rezultatus, galimas daiktas, atskleis ateityje dar ne vieną įdomią šio nepaprasto reljefo kūrimosi paslaptį.

R. Mockevičius

Devyni nauji gaminiai vienoje mugėje

„Alva“ — priemonė automobilio salonui prižiūrėti, „Dinta“ — universalus valiklis odai, audiniams, baldų apmušalams, „Danga“ — preparatas, kuriuo parengtos nerūdija lakuotos, chromuotos automobilių dalys, „Eks“ — sintetinė skysta skalbimo priemonė su biologiniais priedais, „Vilva—Ekstra“ — skystis porcelaniniams, keramininiams, kristolininiams indams valyti bei kitos naujienės buvo išrikuotos reikliai specialistų akiai gamybinio susivienijimo „Lietuvos būtine chemija“ didmeninėje mugėje, kuri įvyko Vilniaus lengvosios atletikos manieže.

Ši mugė — pirmoji susivienijimo biografijoje, surengta jos komercinių vadovų iniciatyva. Kodėl? Ogi gamybininkams prireikė pirmiausia geriau žinoti paklausą. Mugė iškart parodė, kad netikslinga didinti aerosolinių preparatų, į kuriuos įeina freonas, gamybą, ne jie — nepopuliarūs, o žymiai daugiau reikės šiemet skalbimo priemonių, šeiminkams skirtų preparatų. Mugėje prekybininkai ir įmonių atstovai galėjo pasirinkti visko — valymo, grindų poliravimo, cheminių automobilių priežiūros priemonių, augalų apsaugos preparatų, parfumerijos ir kosmetikos gaminių, lakų, dažų, klijų — iš viso 150 pavadinimų gaminių, kuriuos nūnai išleidžia „Lietuvos būtine chemija“, esanti pagrindinė šalyje automobilių priežiūrai skirtų priemonių gamintoja bei reprezentacine skalbimo pastų išradėja. Susivienijimo gaminiai eksportuojami į 11 užsienio šalių.

120 milijonų rublių — tokia kontraktų, pasirašytų mugėje suma. Susivienijimo specialistų nuomone, dabar jų gamybos programa pagrįsta ir išbalansuota pagal realius poreikius.

Jolanta Cepukaitytė

PIRKIT IDĖJĄ, KAS DAUGIAU DUODA

Kai pirmą kartą posėdžiavo neseniai susikūrusio Lietuvos inovacinio banko taryba, nuskambėjo toks retorinis klausimas: ar užtenka idėjų, kurias vertėtų finansuoti, kuo skubiau diegti į gamybą, panaudoti mokslo tyrimo tikslams? Vilniuje įvykusi mokslinė-techninė mugė arba idėjų aukcionas, kaip ją pavadino patys rengėjai, parodė, kad tokia abejonė be pagrindo. Mokslinių ir techninių idėjų dabar išvysta dienos šviesa tiek, kad neįmanoma jas aprėpti ir išnagrinėti. Ir dar reikia pažymėti, kad tai pirmoji tokia minties „produkto“ mugė Lietuvoje, o kaip atrodo antroji...

„Litexpo“ rūmų parodų salė buvo sausakimša nuo įvairiausių konstrukcijų, prietaisų, stalų su literatūra ir brėžiniais, na, o žiūrovų čia susirinko kaip į estrados žvaigždžių koncertą. Suprantama, kad parodos-aukciono rengėjai labiausiai laukė ne jų, o pirkėjų, specialistų, tačiau visuotinis visuomenės susidomėjimas — irgi glosto širdį bei šį tą pasako apie jos požiūrį į naujoves. Kiekvienas toks renginys, ne be pagrindo manoma, priartina prie mūsų kokybinį šuolį į naujas technologijas, į našius įrengimus, kurie gamins pasaulinio lygio produkciją.

Vilniaus „idėjų“ aukcione dalyvavo ne tik Lietuvos bei visų Baltijos respublikų, bet ir Baltarusijos, Kaliningrado srities mokslinio tyrimo, projektavimo ir konsultavimo organizacijos, saviveiklinės techninės kūrybos klubai, kooperatyvai bei pavieniai išradėjai. Iš viso paraiškas pateikė apie 70 organizacijų, antratiek buvo pavienių dalyvių. Bene įdomiausia parodoje buvo Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos ekspozicija, nedaug nuo jos atsiliko ir Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto „asortimentas“. Beje, jame buvo vienas labai unikalus dalykas, sukėlęs visuotinį susidomėjimą — tai universalus žemės ūkio kultūrų augimo stimulatorius, kurį sukūrė išradėjai mokslininkai R. Baltrušis ir V. Čaikauskas. Nemaža pirkėjų susilaukė ir originalus treniruoklių sporto salėms kompleksas, kurį pateikė mugėi Vilniaus bazinis saviveiklinis techninės kūrybos klubas „Išradėjas“. Šį kompleksą galima įrengti tiek lauke, tiek palyginti nedidelėse salėse, o jais atliekamų pratimų skaičius — dešimtys. Kitą įdomų dalyką demonstravo jau minėta Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykla — tai patobulintos grėžimo staklės su programiniu valdymu. Dailininkai, skulptoriai susidomėję apžiūrinėjo moksleivių išradimą — tai Mokslinių-techninių kūrybos draugijų miesto tarybos mugėi pateiktas D. Sereikytės ir P. Sereikio prietaisas „Vitražas“, skirtas meniškam dekoratyvinių konstrukcijų apipavidalinimui bei apdorojimui.

Mugėje nupirkta teisė panaudoti daug darbų iš ekologijos srities, prietaisų, patobulinančių chemijos ir medicinos pramonės darbą, daug įrankių, labai palengvinančių šaltkalvio, tekintojo, šlifotojo darbą. Matyt, tokios idėjų mugės taps Lietuvos sostinėje nuolatiniomis. Pirmojoje sudaryti milijoniniai kontraktai leidžia taip manyti.

Augustinas Pranaitis

— Neturtingiausioje šfame kontinente šalyje Haiti vyksta pasikartojantys visuotiniai streikai bei kitokie išpuoliai prieš pasiskelbusio prezidentu Avni režimą.

Vilnis, 1989 m. balandžio 27 d.

Balsuoja Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto pirmasis sekretorius Algirdas Brazauskas su žmona Julija.

MADOS ATEINA Į SCENĄ

Vilniaus jaunimo techninės-mokslinės kūrybos centras „Viltis“ paskelbė, jog pirmuosius modelius drabužių jaunimui pateikė jaunimo madų firma „Peilenė“, neseniai Lietuvos sostinėje atsidarė privatus „Salonas-7“, kuriame pardavinėjama septynių dailininkų modeliuotojų naujausia produkcija, o dabar komerciniame mieste žemėlapyje atsirado dar vienas iškart populiariu tapęs adresas — Madų teatras, kurį įsteigė „Ramunės“ individualaus siuvimo fabriko kultūros namai. Naujajam kolektyvui vadovauja Olegas Žiugžda. Jis premjeros metu pristatė apie penkis dešimtis naujausių rūbų modelių, kuriuos sukūrė fabriko modeliuotojai.

Kol modeliuotojos ir manekenės, skambant muzikai, graščia eisena

sukosi ant pakyls, buvo atleikama operatyvi apklausa, kurie modeliai pelnė daugiausia žiūrovų simpatijų. Tad Mados teatro įkūrėjų teiginį, kad čia vykstantys spektakliai taps mados barometru, galima laikyti rimtu. Madų demonstravimą lydi estrados artistų pasirodymas, juose dalyvauja garsūs dainininkai ir šokėjai. Po kiekvieno spektaklio vyksta aukcionas, kuriame galima iškart įsigyti demonstruotą modelį. Prie Madų teatro įsikūrė dailininkų modeliuotojų centras, kuris jungs visos Respublikos profesionalus, dirbančius mados srityje. Tikimasi, kad aukcionai bus turtingi. Vėliau tuos modelius ims gaminti įvairios firmos. Tačiau pirmasis atiteks tam, kuris aukcione pasakys aukščiausią kainą. **Gitana Aukštaitytė**

APIE INVALIDUS LIETUVOJE

— Dabar Lietuvoje yra beveik 117 tūkst. invalidų, iš kurių beveik trečdalis I ir II grupių.

— Per 20 metų invalidų padaugėjo beveik 10 tūkstančių. 1988 metais pirmą kartą invalidais pripažinta 7726 žmonės. Iš jų trečdalis — žmonės iki 44 metų amžiaus.

— Didelė nelaimė invalidumas nuo vaikystės. Tokių invalidų Lietuvoje per 11 tūkst.

— Keturiuose vaikų internatuose yra per 1300 globotinių. Kauno specialiojoje mokykloje-internate gyvena ir mokosi vaikai su fiziniiais sutrikimais. Čia jie gali įgyti vidurinį išsilavinimą, pradinis profesijos įgūdžius. Kituose trijuose vaikų internatuose yra psichiškai nesveiki vaikai. Jų likimas labai liūdnas, nes daugelis sulaukus 16—18 metų perkeliama į suaugusiųjų psichoneurologinius internatus.

— Lietuvos socialinio aprūpinimo ministerijos žinioje yra 30 senelių ir suaugusiųjų invalidų internatų. 13-ka jų bendrojo tipo ir 17-ka psichoneurologiniai. Pirmuosiuose gyvena beveik 3 tūkst. senelių ir invalidų, antruosiuose — per 5 tūkst. žmonių su psichikos sutrikimais.

— Lietuvos aklųjų draugija tu-Vilnis, 1989 m. balandžio 27 d.

ri per 4 tūkst. narių, Lietuvos kurčiųjų draugija — per 3,5 tūkst. narių.

— Dėl bendro susirgimo tapusių invalidų valstybinių pensijų vidurkis siekia 67 rub., kolūkių — 59 rub., nuo suluošinimo ir profesinio susirgimo atitinkamai 59 ir 49 rub. I ir II grupių vaikystės invalidai gauna atitinkamai po 50 ir 40 rub. per mėnesį.

— Įvairiose Lietuvos liaudies ūkio šakose dirba 45,7 proc. invalidų. Geriau yra su III grupės invalidų įdarbinimu. Iš jų 85 proc. turi darbą. Tik 16,8 proc. I ir 29,6 proc. II grupės invalidų turi darbą.

— Opi motinų, turinčių vaikus invalidus, problema. Auginant tokius vaikus namuose, dabar joms mokama tik 30 rub. mėnesinė pašalpa. Parengti pasiūlymai

mokėti 70 rub. mėnesinę pašalpa, taip pat kad vaiko auginimas namuose laikas būtų įskaitytas į motinos bendrąjį darbo stažą. Preliminariniais apskaičiavimais, papildomų išmokų suma iš Respublikos biudžeto per metus sudarys apie 2,3 milijono rub.

EKOLOGINIAI CHEMIJOS HORIZONTAI

Kaip vykdoma prieš dešimtmetį numatyta „Lietuvos pramonės nutekamųjų vandenų apvalymo programa iki 1990 metų“? Šis klausimas anaipol ne retorinis. Ateinančiais metais ji turėtų būti įgyvendinta, tačiau atlikta šokia tokiu inventorizacija rodo, kad kelios dešimtys svarbių valymo įrenginių kompleksų statoma lėtai, kai kurių statyba netgi įšaldyta. Žinoma, nemaža teigiamų pavyzdžių, tačiau visuomenę pagrįstai jaudina, kad šios programos jau nebepakanka, nes situacija Lietuvoje darosi vis komplikuočiau. Ypač chemijos gigantų rajonuose ir jų gamyba vis dar plečiamasi. Užtat visiems labai džiugios naujienos iš Jonavos, kur „Azoto“ gamybinio susivienijimo kolektyvo taryba atmetė sąjunginės ministerijos pasiūlytą valstybinio užsakymo programą ir pranešė, kad trečdalis visų gamybos atliekų, teršiančių gamtą, duodanti mineralinių trąšų — nitrofoskos gamyba sumažinama nuo 800 tūkstančių tonų iki 550 tūkstančių. Ši mineralinė trąša — gana nepilnavertė, žemdirbiai prašo geresnių, tegu ir mažiau.

Tai pirmasis susivienijimo numatytos ekologinės programos punktas. O iki 1991 metų nitrofoskos gamybą Lietuvoje numatoma visiškai nutraukti. Dabar kolektyvas visomis įžgomis siekia kuo greičiau paleisti ketvirtąjį amoniako cechą. Jo produkcija ir turės pakeisti šlovės nepelnusią nitrofoską. Amoniako gamybai rei-

kės daug mažiau darbo rankų, jai naudojama švaresnė ekologiniu požiūriu žaliava. Nauda neabejotina. Tačiau jonaviečiai tuo nesitenkina. Ir tai, matyt, yra jų dalykinis atsakymas ekologinio žygio, kuris praėjusią vasarą vyko Neriai ir Nemunui apginti, dalyviams. Tuomet įvykusio žygio dalyvių, tarp kurių buvo žinomi respublikos mokslininkai ir ekologai, bei susivienijimo kolektyvo susitikime buvo atvirai pasakyta, jog chemikai žino susidariusią šiam regione padėtį, bet kol kas be visuomenės paramos sunku buvo įveikti biurokratinis barjerus, nes pirmiausia buvo nurodoma visas jėgas skirti gamybos didinimui, o tik tada įgyvendinti ekologines priemones. Kolektyvo vardu susivienijimo generalinis direktorius Bronius Lubys pažadėjo, kad, jausdami palaikymą, jie turės svarių argumentų padėčiai taisyti.

Dabar Jonavoje forsuojama susivienijimo sąlyginio užterštumo vandens valymo įrenginių statyba. Juos reikia paleisti kuo skubiau, kad į Nerį nepatektų gamybos atliekos. Pernai jau stėjo riikuotėn karbamido bokštas su efektyviu valymo įrenginiu — tai ateities gamybos modelis. Ir jis, matyt, netruks tapti tikrove. Susivienijimo cechuose jau atsisakyta kurui naudoti iki šiol pirštą mazutą — pereita prie gamtinių dujų.

Jonavos pavyzdys — svarus indėlis į minėtos ekologinės respublikos pramonės įgyvendinimo programą.

Antanas Lelešius

Panevėžio tarpkolūkinės gyvulininkystės įmonės kolektyvas kiekvienais metais valstybei parduoda apie 56 tūkstančius centnerių kiaulienos.

Įmonė pritaikė kompiuterius, kurių pagalba kuria ir įdiegia organizavimo ir optimalių ekonominių rodiklių programas, palaiko reikiamus parametrus ir mikroklimatą, dozuoja ir automatiškai skirsto pašarus.

J. Gulevičiaus nuotraukoje: **Zootechnikė Laima Tautkuvienė ir inžinierius programuotojas Artūras Zikis-Zinkevičius.**

KARPIAI CHEMIJOS GIGANTE

Daug naudingų dalykų Lietuvos žemdirbiams suprojektuoja Žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos mokslininkai. Viena kūrybinė instituto grupė, vadovaujama technikos mokslų kandidato Viktoro Vegio, parengė labai efektyvią karpų auginimo technologiją uždaroje patalpose. Pagal ją žuvis galima auginti visus metus, o tvenkininės žuvininkystės trukumas tas, kad Lietuvos klimatas verčia prisitaikyti prie sezonų.

Instituto mokslininkai nunai jau gali pasigirti, kad jų kudiškis žengia pirmuosius žingsnius į gyvenimą. Neseniai jie baigė projektuoti Jonavos „Azoto“ gamybiniam susivienijimui visą žuvų auginimo cechą. Jis primena konvejerį. Cechu teliuškuoja dešimties kubinių

metrų talpos metalinių baseinų eilė. Juose žvitriai nardo karpiukai, kurie, susivienijimo žuvininkų žodžiais, auga kaip ant mielių. Vandeni išvalo specialūs filtrai, prisodrina jį deguonies. Zuvidė, kaip ją pavadino šmaikštuoliai, per metus išaugins 120 tonų žuvis, kurių galės įsigyti susivienijimo darbuotojai.

Jonaviečiai, siekdami aprūpinti savo žmones kokybiškais maisto produktais, ypač tais, kurių ne visada išvys ant prekybos stalo, jau anksčiau pasistatė savo šiltnamių kompleksą, kuris visus metus tiekia įvairiausias daržoves, o dabar dar stato ir pievagrybių auginimo cechą.

Arvydas Linkus

NESISKYRE SU LIAUDIES DAINA

Raseinių žemėje daug yra gimę žymių Lietuvos žmonių. Tarp jų ir kompozitorius, chorvedys, dirigentas, pedagogas profesorius Juozas Tallat-Kelpša.

1889 m. sausio 1 d. netoli Raseinių, Kalnuose, Leokadijos ir Antano Tallat-Kelpšų šeimoje gimė sūnus, kuriuo dabar didžiuojasi visa Lietuva.

J. Tallat-Kelpšos gimimo 100-ųjų metų jubiliejinius renginius pradėjo jo gimtojoje žemėje. Kalnuose, skambant jo muzikai, jubilato jaunesniosios kartos kolega Respublikos liaudies artistas, kompozitorius, profesorius Konradas Kaveckas atidengė paminklinį akmenį. Dalindamasis savo prisiminimais, jis akcentavo: „Mane ypač žavi J. Tallat-Kelpšos chorinė veikla. Jis turėjo visas savybes, būtinas dirigentui“.

Į šventę susirinkę kraštiečiai, šeimos nariai, svečiai aplankė Kalnų senąsias kapinaites, kur amžiams ilsisi jubilato tėvas. Šventės dalyviai Raseinių kultūros rūmuose apžiūrėjo J. Tallat-Kelpšai skirtą parodą, klausė iškilmingo koncerto, kuriame skambėjo J. Tallat-Kelpšos kūriniai.

J. Tallat-Kelpšos įvairiapusis muzikinis talentas pasireiškė anksčiau, besimokant Palangos progimnazijoje. Sešiolikametis atvažiavęs į Vilnių mokytis muzikos, vadovavo mėgėjų chorui, kuriame dainavo įvairių tautybių žmonės.

J. Tallat-Kelpša, kur jis keliavo, mokėsi — ar Peterburge, ar užsienyje — nesiskyrė su lietuvių liaudies dainomis.

Jubilatas yra sukūręs daug dainų bei harmonizavęs liaudies dainų. Kas nežino populiarių dainų — „Kur lygūs laukai“, „Nebeužtvenksi upės bėgimo“, „Mylėk lietuvi“, „Oi užia, siaučia“, „Mano sieloj šiandien šventė“, „O Vytaute didi“, „Po aukštus kalnus vaikščiojau“ ir kitų. Tebegiedama šermyse jo harmonizuota giesmė „Dieve o tėve, Dieve maloningas“.

Vienas pirmųjų jo kūrinių A. Fromo-Gužučio dramai „Eglė — žalčių karalienė“, parašytas, beje, jo ir dirigentas, susilaukė įvertinimo. Apie J. Tallat-Kelpšos kūrybą J. Tumas-Vaižgantas savo straipsnyje „Vilniaus žiniose“ rašė: „Gana būtų vienos melodijos „Oi tu žalty, žaltuželi“ — išsukiamo iš ežero dugno, dėl užtikrinimo artistui neužmiršamos garbės. Trumpa, nesupainiota melodija, o kokį griaudulį, įspūdį daro! Šiandieną beveik visi teatre buvę ją niūniuoją.“

J. Tallat-Kelpšai priklausė pirmoji lietuviškoji „Traviata“. Jis daug pastangų įdėjo ją pastatydamas. Jis ją ir dirigavo. Po to dirigavo daugelį šedevrų — „Rigoletą“, „Birutę“, „Faustą“, „Karmen“ ir kt.

Jubilatas dirigavo beveik trisdešimt metų, iki pat mirties. Jis ir mirė diriguodamas savo kūrinių — kantatą radifone. Vasario mėnesį buvo 40 metų, kai mirtis palaužė šį Lietuvos talentą.

— Didžiuojasi Vilniaus aukštesnioji muzikos mokykla, vadinama J. Tallat-Kelpšos vardu. Jo kūrinius įtraukė į mokymo programą, — sako mokyklos direktorius kompozitorius M. Novikas.

Sofia Stanevičiūtė

Tarp draugų ieškok tu, kurie daugiau už tave išmano.

R. Šumanas

Kai žmogus stengiasi būti nuoširdus, jis jau nebenuoširdus.

V. Kubajėvas

Adolį Kasparą prisiminus

1989 m. kovo 13 dieną, Glendale, Cal. mirė Adolis Kasparas (Casper). Velionio pageidavimu jo kūnas sukremuotas ir pelenai palaidoti į Ramiojo Vandenyne audringas bangas.

Adolis buvo gimęs 1913 metais Wisconsin valstijoje. Tėvui anksti mirus, motina su 6 metų Adoliu ir mažamete sesute persikėlė gyventi į Chicago. Motinai buvo sunku gyventi su dviem mažais vaikais. Tad susipažinus su Juozu Jukeliu sukūrė šeimyninį gyvenimą.

„Vilnius“ 50 metų jubiliejiniame albume, V. Bajoras apie J. Jukelį rašo: „Jis nebuvo teoretikas, bet turėjo aktorius talentą — geras kalbėtojas. Prakalbų sakyti maršrutu važinėdavo po lietuvių kolonijas, aiškindamas organizacijos svarbą; įrašė daug narių į ALDDL ir gaudavo „Vilniai“ naujų skaitytojų.“

Tokių pažangių nuotaikų pasaulėžiūros atmosferoje Adolis užaugo, baigė vidurinę mokyklą — High School, kaip tik tuo metu kaip JAV nusiaubė ekonomine depresija, tad toliau mokslą tęsti stigo išteklių. Kaip keletas ir kitų jaunuolių, taip ir Adolis atėjo dirbti į „Vilnius“ spaustuve, išmoko raidžių rinkimą linotipu operuoti. Ten dirbo keliolika metų. Tas amatas jam buvo naudingas visą gyvenimą.

Adolis mėgo lietuviškąją dainą ir teatrinę vaidybą. Dainavo „Laisvės“ kanklių chore. Dalyvavo operėčių pastatymuose bei teatrinėje vaidyboje. O kaip buvo suorganizuota LDS jaunuolių kuopa, kur buvo puoselėjamas sportas, aktyviai dalyvavo krepšinio žaidimuose.

Kiekvienas jaunuolis svajoja su tikti gyvenimo drauge. 1935 m. Adolis sutiko ir isimylėjo buvusio angliakasio tuo metu Indianos fermerio dukrą Ciciliją Kunckaitę — sukūrė šeimos židinį. Užaugino du sūnus. Abu dirbo, stentėsi kad sūnūs pasiektų aukštesnį mokslą. Abu sūnūs baigė Kalifornijos universitetą. Įsigiję specialybes, gyvena gerai isikūrę. Per abu auga penki anūkai.

Pokario metais pagyvėjo amerikiečių emigracija į šiltesnį kraštą. 1945 metais Kasparai su Cicilijos tėvais Kunskaiais, sesuo Jean su vyru V. Bogdel iš Chicagos persikėlė į Los Angeles, Cal. Čia visa šeima įsigijo kolektyvinę nuosavybę — apartamentą. Susirado darbus ir pradėjo gyvenimą lyg iš naujo. Adolis nerimo be visuomeninės veiklos. Susipažinęs su vietiniais lietuviams, pastebėjo, kad čia gyvena nemažai jo amžiaus čiagimių lietuvių ir su kitataučiais maišytų šeimų suorganizuoja LDS Miksmasters kuopą. Nors LDS fraternalė organizacija, bet Adolio skatinami išvystė ir kultūrinę veiklą, ruošė koncertus, teatrinis pastatymus. O kaip 1949 metais Kalifornijoje buvo paminėtas „Gold Rush“ šimtmetis, tada Adolis surinko medžiagą, kaip prieš šimtmetį čia atvykę aukso ieškotojai gyveno, kokias dainas dainavo ir šokius šoko. Angliškai parašė gana įdomų spektaklį. Tarpe Miksmasters narių buvo muzikoje prasisiekusių talentų, tad spektaklio pastatymas gerai pavyko. Dar buvo nuvykę į San Francisco, tą spektaklį perstatė ir tenyškiesiems lietuviams. Žinoma, buvo suprantamas ir angloamerikiečiams.

Adolis sugalvojo, be darbdavio, savistoviai geriau ekonomiškai įsi-

kurti. Metęs linotipisto darbą, nusipirko tik laidojimo biznį, ne nama, už ką reikėjo mokėti nuomą. Būtų buvę viskas gerai, jeigu ne parduotų, namo savininko graboriaus apgavystė. Jis žinojo kas su pastatų atsitiks. Už poros metų ten pravedė greitkelį. Namą nupirko, nugriuvė, o graboriaus biznis be jokio atlyginimo nuėjo vėjais.

Po šios nesėkmės vėl Adolis grįžo prie linotipo. Tačiau laidojimo paslaugų darbo visai nenutraukė. Padarė sutartį su viena laidotuvių įstaiga. Ištikis mirčiai, patarnaudavo lietuviams. Gana daug Los Angeles lietuvių Adolis palydėjo į amžinąjį. Pažangiečiams kurie buvo laidojami be religinių ceremonijų, Adolis Kasparas pasakydavo atitinkamus nekrologus, lietuviškai ar angliškai, pagal šeimos pageidavimą.

Turiu jo pasakytą vienam tautiečiui nekrologo raštą. Baigsiu šį prisiminimą Adolio pasakytą nekrologo užbaigos žodžiais:

„Kai po sunkaus darbo yra reikalingas poilsiui miegas, taip lygiai po gyvenimo vargų, rūpesčių ir skausmų yra reikalingas amžinas miegas. Nuo to amžino miego nei maldoms nei doleriais neišpirksim.“

Nors kiekvienam iš mūsų gyvenime būna išskeliavimų, išleistuvių, atsisveikinimų ir visokių linkėjimų. Tačiau vėlioniu nieko linkėti nereikalinga. Jis mūsų linkėjimų jau nebegirdi. Tik galima čia girdintiems priminti, kad Jis gyvenimą gyveno naudingai, pavyzdinčiai ir tikrai užsitarnavo ilgos ir garbingos atminties“.

Taipgi ir Adolis Kasparas nusipelnė garbingos atminties. Pastaraisiais metais jo sveikata buvo sutrikusi, chirurgo peilis nepailgino, bet sutrumpino jo gyvenimą. **V. Raila**

St. Petersburg, Fla.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB

This is an up-date on the visitors and events during February and March.

Nellie Venta of Richmond, Hill, N. Y., who is still working at „Laisvė“ business, visited with us two Saturdays in February. She wished the club continued success and also added her lovely voice to our chorus.

Also a Feb. visitor was Valentina Nevins, formerly of New York and now living in Margate, Fla.

Debbie Thomas, granddaughter of Helen and Victor Thomas, came in from Gainesville, Fla. Also, their daughter, Jean Parshal, was in from Watertown, Mass. Jean entertained with some lively accordion playing and soon had a crowd singing the familiar songs.

Long time member, Bernice Meyer, came up from Anna Maria, Fla. She must have brought her rabbit's foot along because she was lucky in the raffle drawing.

Adelė Acus introduced her daughter-in-law, Dr. Stasė Acus who was in from Šiauliai, Lithuania.

On Feb. 18th, Frank Mack had

SVEIKINAME W. POZERĮ

Gyvenančio Folsom, Pa., „Vilnius“ skaitytojo ir rėmėjo Walter Pozer iniciatyva Pensilvanijos mokyklų superintendantas suorganizavo moksleivių gimnastų grupę pasiūsti į Tarybų Sąjungą netoli Leningrado, Novgodo miestą parungtyniauti su tenyškiesiems bendraamžiais moksleiviais gimnastais.

Grupės sudėtyje berniukai ir mergaitės nuo 9 iki 16 metų amžiaus. Kelionę į TSRS turės pasimokėti patys. Šias lėšas sutiko padengti Pensilvanijos žmonės. Nuvykusius gimnastus į Tarybų Sąjungą globos rungtynių šeiminkai. Rungtynės vyks gegužės mėnesį. Grąžon kitais metais pensilvaniečiai pakvies į Ameriką novgoderiečius kolegas.

Šią Walter Pozerio iniciatyvą reikia sveikinti, nes tai pastangos gerinti JAV-TSRS savitarpio santykiams ir paaugliams vienų su kitais susipažinti ir susibūliuoti.

Nellie De Schaaf

the pleasure of the company of niece, Virginia Perry, from Norwell, Mass. and nephew, Edward Klimas, from Ohio. They were here to help celebrate Frank's 96th birthday.

On Mar. 11th, Ann Krisiken visited with us. She is an LDS Chicago Monarchs member and also serves on the Vilnis board. She sang two songs, in duet, with Stanley Kuzmickas and also sang with the chorus.

On Mar. 18th, we celebrated St. Patrick's Day. There was plenty of „the wearing of the green“ and a hearty corned beef and cabbage dinner was served. The chorus included two Irish songs in their program and everyone joined in singing „When Irish Eyes Are Smiling“. Our two really Irish members, Dorothy Poloney and Barney Brennan donated the Irish Soda Bread, which was served at every table.

On Mar. 25th we enjoyed a special Easter program. Everyone received a colored egg, thanks to the artistry of Amelia Duda and Amerlia Orand.

After a delicious dinner of chicken and kugelis we were entertained by our chorus with songs befitting the season. Then followed the hit of the day — an Easter parade of about twenty ladies modeling hats of their own design. Their creativity was amazing. During the parade, Gertrude Raškauskas, with Helen Janulis on piano, sang „In My Easter Bonnet“. Judges Helen Dobrow and Mary Garic, had a difficult time picking a winner. They chose Helen Habala, who wore a beautiful Victorian gown with matching hat. Her prize was a large basket of edible goodies. With some very good music, there were many dancers — winding up a happy day.

We were glad to welcome back Eva Valley who was absent several weeks because of leg surgery. Also, Matt Saric, who had a long bout with the flu. We extend get well wishes to Millie Repečka, who is still ill.

Until next time.

Mary B.

Vilnis, 1989 m. balandžio 27 d.

TARPE MŪSŲ

— Sunegalavus sveikatai, Sonia Karosienė buvo priversta parduoti savo namus, kuriuose gyveno per metus metus. Netoli nuo šių persikėlė į mažesnius. Praeinant pro buvusius, dažnai moterį suima liūdesys: kiek daug juose per tuos metus buvo pergyventa visko, o ypač pasidaro liūdna, kad turėjo palikti gėlių darželį, kur tarp žydinčių gėlių rasdavo dvasiai poilsį po dienos rūpesčių. Dabar jos adresas: 674 Dutton Ave., San Leandro, CA 94577.

— Skaudu pažymėti: Julija Marazienė, Anelė Dočkienė ir Alfonsas Pateckas yra suimti ligų. Tačiau tenka laukti, kad išaušęs pavasaris pragiedrins jiems sergantiems dienas. Šia proga dar noriu priminti, kad Julija Marazienė persikėlė iš Lowe Ave. į 6811 S. Talman Ave., Chicago, IL 60629. Ji vis dar ligonės patale, stropiai prižiūrima seserėčios.

— Kaip žinia, Anna Jokubkienė šiemet susilaužė kairią ranką. Laukia, kad gydytojas nuimtų gipsą, kuriuo ranka sugipsuota jau šešios savaitės.

— Čikagos LDS bowlininkai entuziastingai ruošiasi turnyrui, kuris vyks Čikagos kaimynystėje. Smagu, kad antroji lietuvių-amerikiečių generacija tebesportuoja kaip sportavo būdami jauni.

Dažnai skambinu draugams bei pažįstamiems pasiteirauti apie kitus, bet, žiūrėk, jau tas ir tas mirė. Taip sužinojau, kad jau mirė Antanina Butkis, taip sužinojau, kad jau mirė Juozas Kenstavičius, plačiai žinomas pažangietis saviveiklininkas, buvęs chorų mokytojas. Abiejų jų artimiesiems reiškiu giliausią užuojautą.

Nellie De Schaaf

ALMKD IR EX MAINERIŲ SUSIRINKIMAI

Kovo 21 dieną "Vilnius" salėje įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos ir Ex Mainerių klubo narių susirinkimai. Šie susirinkimai buvo pirmi šiemet. Buvo smagu abiejų organizacijų narėms ir nariams sueiti po nesimatymo nuo turėtos vadinamos Christmas Party gruodžio 11 dieną.

Susirinkimai prasidėjo 1 val. draugiškais pietumis. Papietavus kultūričių susirinkimą atidarė pirmininkė A. Vaitkienė. Visų pirma finansų sekretorė Isabel Peters surinko narines duokles. Paskui tylos minute buvo prisimintos mirusios narės Anna Jacobs ir Helen Trusk. Perskaičius praeito susirinkimo protokolą ir atlikus susirinkimo rutiną, narės pasirašė po Julijai Marazienei linkėjimo pasveikinti laišku. Susirinkimas baigėsi Tarptautinės Moters dienos minėjimu. Ryšium su juo pranešimą padarė Nellie De Schaaf, papasakodama kas yra Tarptautinė Moters diena.

Po kultūričių susirinkimo sekė Ex Mainerių klubo narių susirinkimas, kurį atidarė sekretorius Tony Litvinas. Kaip žinia, ankstesnis pirmininkas John Copin mirė.

Sekretoriaus pranešimu, klubas nupirko vainikus padėti prie karsito mirusioms narėms Anna Jacobs ir Helen Trusk. Praeitais metais mirė net penki klubo nariai bei Vilnis, 1989 m. balandžio 27 d.

Kelionės į Lietuvą

Plačiai žinoma Amerikos lietuviams kelionių agentūra American Travel Service Bureau, per daug metų patyrusi komplektavimu turistinių grupių į Lietuvą, galvojantiems šiemet aplankyti savo gimtąjį kraštą, gimines bei pažįstamus, siūlo pasirinkti bile kurį čia skelbiamą turą. Agentūra išrūpina vizą ir tvarkys visus kitus reikalus, susijusius su kelione. Kiekvieną turą lydės patyręs palydovas iki Vilniaus ir atgal.

Kadangi dabar ryšium su Lietuvoje vykstančiais istoriniais įvykiais įdomu aplankyti Lietuvą, daug žmonių keliauja pamatyti kas ten darosi, o grupėse vietų ribotas skaičius, — paskubėkite užsiregistruoti, pasirinkę bile kurį turą.

Kreipkitės lietuviškai ar angliškai: AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU, 9727 S. Western Ave., Chicago, IL 60643. Telefonas: (312) 238-9787.

TOUR NO.	DATES	NIGHTS SPENT IN EACH CITY	Chicago	New York
SPRING				
#101	April 27-May 15	Moscow 1, Vilnius 15, Moscow 1	2,150.00	2,100.00
#102	May 16-May 31	Moscow 1, Vilnius 11, Moscow 2	2,395.00	2,245.00
EARLY SUMMER				
#103	June 12-July 02	Moscow 1, Vilnius 15, Leningrad 2, Helsinki 1	2,795.00	2,645.00
VILNIS				
#104	June 14-July 01	Moscow 1, Vilnius 15, Moscow 0	2,595.00	2,445.00
#105	June 26-July 12	Moscow 1, Vilnius 10, Leningrad 2, Helsinki 2	2,595.00	2,445.00
SUMMER				
#106	July 11-July 30	Moscow 2, Vilnius 15, Moscow 1	2,795.00	2,645.00
#107	July 24-Aug 09	Moscow 2, Vilnius 10, Leningrad 2, Helsinki 1	2,695.00	2,545.00
#108	July 29-Aug 16	Moscow 1, Vilnius 15, Moscow 1 — VILNIS	2,695.00	2,545.00
#109	Aug 01-Aug 16	Moscow, Vilnius 10, Leningrad 2, Moscow 1	2,595.00	2,445.00
LATE SUMMER				
#110	Aug 21-Sept 06	Moscow 2, Vilnius 10, Riga 2, Moscow 1	2,595.00	2,445.00
#111	Sept 12-Oct 01	Moscow 2, Vilnius 15, Moscow 1 — VILNIS	2,795.00	2,645.00
#112	Oct 03-Oct 16	Moscow 1, Vilnius 10, Moscow 1	1,895.00	1,850.00

P.S. Laikraščio "Vilnius" administracija rekomenduoja laikraščio skaitytojams vykti per šią agentūrą bile kuriuo turu. Administracija

T. URBİKAS GRĮZO NAMC

Tony Urbikas beveik tris mėnesius išgulėjęs Veteranų ligoninėje, šiomis dienomis grįžo į namus. Žinoma, dar nėra visiškai pasveikęs, bet yra viltis, kad gydytojų priežiūroje ir vaistų pagalba sveikatą atstatys.

Kaip žinia, jį buvo sučmūsi sunki liga — kraujavimas iš vidurių. Tačiau dėka ligonės gydytojų pastangoms, įvairiems tyrimams, kraujavimo priežastis buvo nustatyta ir chirurgo peilio išvengta.

Draugas

MIRĖ URBİKŲ PUSSESERĖ

Po ilgos ir sunkios ligos mirė Julius ir Antano Urbikų pusseserė Laura Gradle, beveik visą gyvenimą gyvenusi Čikagoje, Bridgeport rajone. Velionė, nors buvo gimusi ir augusi čia Amerikoje, bet reišėsi kaip sąmoninga lietuvaite. Iš profesijos ji buvo slaugė.

Velionės kūnas buvo palaidotas balandžio 7 dieną Lietuvių šv. Kazimiero kapinėse. Gili užuojauta jos pusbroliams Julijui ir Antanui bei jų šeimoms, kitiems velionės artimiesiems.

—ka

narės. Šiuo metu klube dar yra narių, bet kai kurie jų negyvena Čikagoje.

Susirinkimai baigėsi nutarimu, kad sekantys abu susirinkimai vyks gegužės 16 dieną "Vilnius" apatinėje salėje 12 valandą.

Nellie De Schaaf

PATARLĖS

Darbas žmogų gražina, tinginystė suodina.

Dienos laidojamas taip vienodai, kad, laidodami jas, užmiegame.

Inteligentiški žvirbliai — povuodegos propagandistai.

MIRUS

Antaninai Butkis [Mikužis]

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnams Frank Mikužis ir jo žmonai Gerry, John Mikužis ir jo žmonai Helene, anūkams, seserėčioms, broliams, seseriai Josephine Vaišvila, bei kitiems artimiesiems, draugams.

EVA SANKUS, ISABELLE METTAS
Chicago, Ill.

MIRUS

Juozui Kenstavičiui [Kenston]

[ALSIP, ILLINOIS]

Reiškiame gilią užuojautą velionies našlei Alvinai, sūnui Joseph ir jo žmonai Joan, dukroms Sandrai Potaozek ir jos vyrui Thomas, ir Keth, kitiems giminiams bei artimiesiems ir draugams.

J. Pateckas
F. ir A. Vaitkus
Julius ir Mary Urbikas
A. ir V. Urbikas
John Feiza
A. Litvinas
S. J. ir Anna Jokubka

A. A.

Antanina Butkis [Mikužis]

LA GRANGE, ILL.

Mirė Balandžio 1 dieną, sulaukusi 89-erių metų. Buvo gimusi Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Dideliame nuliūdime paliko sūnus: Frank W. Mikužis ir jo žmoną Gerry, John A. Mikužis ir jo žmoną Helene, seserį Josephine Vaišvilą, anūkus Robyn, Michael, dr. John Mikužis ir jo žmoną Niną, seserėčias, brolius bei kitus artimuosius.

Kūnas buvo pašarvotas Lekavičiaus ir sūnų Hickory šermeninėje, 9236 Roberts Road, Hickory Hills, Ill. Laidotuvės vyko balandžio 4 dieną iš šermeninės į Lietuvių Tautines kapines.

Laidotuvių tvarka rūpinosi direktorius Povilas Ridišas

MIRUS

Antanina Butkis [Mikužis]

[LA GRANGE, ILL.]

Reiškiu gilią užuojautą velionės sūnams Frank Mikužiui ir jo žmonai Gerry, John Mikužis ir jo žmonai Helene, anūkams, seserėčioms, broliams, seseriai Josephine Vaišvila, bei kitiems artimiesiems, draugams.

ALDONA M. OLSON
Libertyville, Ill.

MIRUS

Antanina Butkis [Mikužis]

[LA GRANGE, ILL.]

Reiškiam gilią užuojautą velionės sūnams Frank Mikužis ir jo žmonai Gerry, John Mikužis ir jo žmonai Helene, anūkams, seserėčioms, broliams, seseriai Josephine Vaišvila, bei kitiems artimiesiems, draugams.

Julius ir Mary Urbikas	P. Malinauskienė
Antanina Vaitkus	Ruth Cogler
F. Vaitkus	Anna Krisiken
Alice Pauliukas	Dorothy Kane
A. Dočkienė	E. ir Rich White
A. Pateckas	A. ir V. Urbikas
J. Pateckas	John Feiza
A. Litvinas	S. J. ir Anna Jokubka

DETROIT, MICHIGAN

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

JONAS KLIMAVICE

Mirė 1979 metų gegužės 9 dieną

Jau praėjo 10 metų, kai iš gyvųjų tarpo atsiskyrė mano brangus ir mylimas vyras Jonas Klimavice.

Jau 10 metų, kai atsisveikinau su juo ant visados, bet tas skaudus įvykis pasiliks mano širdyje visuomet.

Lai Tau, mielas, būna ramu ilsėtis Woodlawn kapinių įsienyje, Detroite.

Liūdinti žmona ADELE KLIMAVICE
(St. Petersburg, Fla.)

DETROIT, MICHIGAN

TEOFILĖ MASIENĖ

Mirė 1985 m. gegužės 8 d.

*Jau 4 metai praėjo, kai mano mylima mamytė atsisyrė nuo manęs visiems laikams. Jos ilgiuosi kiekvieną dieną ir mintyse kartoju šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigė ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis,
Savo myliną dukrą Stefaniją liūdėt palikai..."

Brangi mamytė, išėkis ramiai savo nameliuose Woodlawn kapinių įsienyje. Aš Tave nuolat lankysiu, liūdėsiu ir miekadus nepamiršiu.

Liūdinti dukra STEFANIJA

IN LOVING MEMORY

Julia [Gizevich] Antonowiz

Our beloved sister and wife was taken from us suddenly and unexpectedly, April 23, 1985.

Her passing has left a deep and aching void in our hearts which can never be filled.

We shall forever cherish her memory, and visit her grave at the Lithuanian National Cemetery. May she rest in peace among many of her dear friends who have gone before her.

Sister NELLIE [GIZEVICH] O'BRIAN
Husband ALPHONSE ANTONOWITZ

MIRUS

Antaninai Butkis [Mikužis] ir Joe Kenston

Reiškiam gilią užuojautą Jų šeimoms, giminėms bei kitiems artimiesiems, draugams ir pažįstamiems.

LOU DE SCHAAF
NELLIE DE SCHAAF
Chicago, Ill.

MIRUS ANNA JACOBS IR ANTANINA BUTKIS

Reiškiu gilią užuojautą jų šeimoms, giminėms bei artimiesiems, draugams ir pažįstamiems.

Liūdžiu drauge su visais.

PETRONELE MALINAUSKIENE
Chicago, Ill.

MIRUS WALTERIUI DORINUI

(San Diego, Calif.)

Amžinybėn iškeliavus, reiškiam gilią užuojautą velionio sūnui dr. Walter Doren, jo žmonai Barbarai, keturioms anūčkėms ir proanūčkėms. Taipgi visiems giminaičiams JAV, Kanadoje ir Lietuvoje.

VLADAS ir MARIJA RAILAI
Hemet, Calif.

MIRUS WALTERIUI DORINUI

(San Diego, Calif.)

Reiškiu gilią užuojautą velionies sūnui dr. Walter Doren, jo žmonai Barbarai, keturioms anūčkėms ir proanūčkėms, giminėms bei artimiesiems čia Amerikoje, Kanadoje ir Lietuvoje, draugams ir pažįstamiems.

PETRONELE MALINAUSKIENE
Chicago, Ill.

MIRUS JOSEPH PLUSCAUSKAS

(St. Petersburg, Fla.)

Reiškiam gilią užuojautą velionio šeimai ir kitiems artimiesiems, draugams ir pažįstamiems.

Netekę bendražygio liūdime drauge su visais.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS KLUBO
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

MIRUS ANTANINA BUTKIS ir JOSEPH KENSTON

Reiškiam gilią užuojautą jų šeimoms, giminėms bei artimiesiems, draugams ir pažįstamiems.

Liūdime drauge su visais.

JESSIE VESELY,
DENISE ir DARRYL KOZEL

Vilnis, 1989 m. balandžio 27 d.